

Тэма: Знаёмства з апавяданнем А. Васілевіч “Сябры”. Апавяданне як літаратурны жанр (6 клас).

Мэты:

адукацыйная: арганізаваць дзейнасць вучняў па асэнсаванні ідэйна-мастацкага зместу твора; развіваць уменні сачыць за развіццём дзеяння, вызначаць асноўныя эпізоды і эпізоды, важныя для характарыстыкі герояў; узнавіць і паглыбіць веды вучняў пра жанр апавядання;

развіццёвая: спрыяць развіццю мысленчых здольнасцяў школьнікаў, звязнага маўлення;

выхаваўчая: выхоўваць чуласць, добразычлівасць, пачуццё сяброўства і калектывізму.

Тып урока: урок вывучэння новага матэрыялу (з элементамі тэхналогіі крытычнага мыслення).

Абсталяванне: беларуская літаратура: вучэбны дапаможнік для 6-га класа агульнаадукацыйных устаноў з беларускай і рускай мовамі навучання / Бельскі А. І., Цітова Л. К. – Мінск : Нацыянальны інстытут адукацыі, 2010 г.; партрэт А. Васілевіч; выстава кніг пісьменніцы; эпіграф да ўрока; карткі з цытатамі пра дружбу, сяброў; канверты з матэрыялам для рэфлексіі; плакат з намаляваным светлафорам; мультымедыяная прэзентацыя.

Эпіграф: Калі ты ад клопот
Жыццёвых стараніўся,
Ні хлебам, ні вадой
З сябрамі не дзяліўся,
Нікога не сагрэў
Ні словам, ні спагадай
І ніву не прыкрыў
Грудзьмі ад градападу,
Заўсёды за другіх
Хаваўся ў ліхалецце, –
Лічы, што не было
Цябе на гэтым свеце.

М. Танк

Ход урока

1. Выклік.

Слова настаўніка

Добры дзень. Падарыце ласкавы позірк і ўсмешку адзін аднаму, мне. А цяпер з добрым настроем мы з вамі пачынаем вывучэнне новага раздзелу падручніка “Чалавек – гэта цэлы свет”.

- Як вы лічыце, пра што будзе ісці гаворка ў гэтым раздзеле? Канечне ж, пра чалавека. Пра яго жыццё, учынкi, пачуццi... Бог дае цела чалавеку, а якім стане душа яго, залежыць ад шляху, выбранага чалавекам. Сумленнасць, любоў да людзей, Радзімы, імкненне да праўды і ісціны – на гэтым трымаецца свет. Якое ж яшчэ пачуццё адыгрывае важную ролю ў станаўленні чалавека? Звярніце, калі ласка, увагу на экран. (мультымедыяная прэзентацыя пра сяброў і сяброўства).

Назваце гэта пачуццё! Гэта – сяброўства...

Зварот да эпіграфа.

- Як вы разумееце сэнс гэтых слоў?

Сяброўства ўслаўлялі і працягваюць гэта рабіць і сёння паэты і пісьменнікі розных пакаленняў. Не засталася ў баку і Алена Васілевіч. Нездарма апавяданне гэтай пісьменніцы, якім пачынаецца раздзел, так і называецца - “Сябры”. Зыходзячы з назвы раздзела, з назвы апавядання, давайце паспрабуем паставіць мэты ўрока. *(Вучні выказваюць свае меркаванні).*

Гутарка з класам прыём “Мазгавы штурм”

- Уявіце, што да нас на ўрок прыйшоў карэспандэнт і спытаўся: “Ці лічыце вы свой клас дружным? Ці адносіцеся па-сяброўску адзін да аднаго?” Што б вы яму адказалі?
- Ці былі ў вашым жыцці моманты, калі вы прыходзілі на дапамогу сваім сябрам? Якое пачуццё валодала вамі?
- А калі дапамагалі вам, якія пачуцці ўзніклі ў вашай душы?

Знаёмства з асобай пісьменніцы.

Зірніце ў вочы гэтай жанчыне... Здаецца, што яны ўважліва глядзяць на нас і выпраменьваюць святло, праўда? З пісьменніцай Аленай Сямёнаўнай Васілевіч вы сустракаецеся ўпершыню. Гэта адна з невялікай колькасці аўтараў, якая пісала толькі для дзяцей і юнацтва. Нарадзілася Алена Сямёнаўна 22 снежня 1922 г. у в. Ліпнікі Слуцкага раёна Мінскай вобласці. Маленства не было радасным: у васьмігадовым узросце засталася без бацькоў. Выхоўвалася ў родзічаў. У аўтабіяграфіі А. Васілевіч так успамінае сваё дзяцінства: “Я доўга не ведала, каму належаць словы: “Горкі чужы хлеб, цяжкія ступенькі чужога парога”. Сутнасць жа іх я спазнала вельмі рана”. Нягледзячы на цяжкі лёс, пісьменніца напісала шэраг цёплых і шчырых твораў. Асобныя экзэмпляры можна ўбачыць на нашай выставе (знаёмства з кнігамі А. Васілевіч).

2. Асэнсаванне (рэалізацыя).

Чытанне твора (метад “Чытанне з прыпынкамі”)

Першы прыпынак.

- З кім вы пазнаёміліся ў гэтым урыўку?
- Чаму ўсе ў школе казалі, што хлопцаў вадой не разальеш?

Другі прыпынак

- Па якой прычыне ўзнікла сварка паміж сябрамі?
- Хто прыпыніў яе?

Трэці прыпынак.

- Чаму хлопцы хацелі завідна прайсці лес?
- У чым прычына Лёневага недамагання?
- Як паводзіць Грыша сябе ў гэтай сітуацыі?
- Што адчуваў Лёня?
- На чым баку вашы сімпатыі?
- Паразважайце, як будуць развівацца падзеі ў творы.

Чацвёрты прыпынак.

- Чаму ў душы Лёні ўзнік страх?
- Грыша, не азірнуўшыся, пакрочыў далей. Што яму перашкодзіла дапамагчы сябру?
- Якое рашэнне прыняў Грыша, убачыўшы, што Лёні побач няма?
- Пакрыўджаны і стомлены, Лёня звярнуў не на тую дарогу... Як вы лічыце, што можа здарыцца з хлопчыкам у незнаёмай мясцовасці?

Пяты прыпынак.

- Якая атмасфера панавала ў хаце ц. Насці, калі прыйшла суседка?
- Пракаменціруйце паводзіны Грышавай маці, калі яна прыйшла да Саўчанкаў у хату.

Шосты прыпынак.

- Чаму Лёнеў бацька спярша паехаў на кватэру?
- Дзе знайшоў Лёню тата? Як хлопчык сябе адчуваў у гэты момант?
- Як, на вашу думку, будуць далей развівацца падзеі?

Сёмы прыпынак.

- Якая падзея адбылася раніцай у Лёневай хаце?

- З якой мэтай прыйшоў Грыша да сябра?
- Як сустрэлі хлопчыка бацькі Лёні?
- А як адрэагаваў на прыход сябра сам Лёня?

Выяўленне першапачатковага ўспрымання вучнямі твора.

- Ці спадабаўся вам твор і чаму?
- Якія эпизоды асабліва ўсхвалявалі?

Фізкультхвілінка.

Кожны дзень, сустракаючы сваіх сяброў, вы вітаецеся з імі. Зараз я вас пазнаёмлю з формамі прывітання ў розных краінах:

Арабы пры сустрэчы скрыжоўваюць рукі на грудзях.

Кітайцы выцягваюць рукі ўздоўж цела і аддаюць паклон.

У Індыі і Тайландзе вітаюцца складзенымі далонямі.

Японцы кланяюцца пры сустрэчы.

У Беларусі і краінах СНД звычайна ціснуць адзін аднаму рукі.

І канечне ж, усе ўсміхаюцца пры сустрэчы з сябрамі.

- Працягнем нашу работу. Разгледзім апавяданне А. Васілевіч “Сябры” з тэарэтычнага боку.

Тэорыя літаратуры

- Успомніце, калі ласка, асноўныя прыметы жанру апавядання.
- Прачытайце ўважліва і выберыце з пранавааных варыянтаў правільны. Абгрунтуйце свой выбар (*прыём “Альтэрнатыўны тэст”*).
 - ✓ Аповяданне – гэта вялікі праязічны твор, у якім расказваецца пра асобную падзею ў жыцці героя. У аповяданні няшмат персанажаў, дзеянне адбываецца на працягу вялікага адрэзка часу.
 - ✓ Аповяданне – гэта невялікі праязічны твор, у якім расказваецца пра асобную падзею ў жыцці героя. У аповяданні няшмат персанажаў, дзеянне адбываецца на працягу невялікага адрэзка часу.
 - ✓ Аповяданне – гэта невялікі праязічны твор, у якім расказваецца пра асобную падзею ў жыцці героя. У аповяданні шмат персанажаў, дзеянне адбываецца на працягу вялікага адрэзка часу.
- Дакажыце, што твор А. Васілевіч адносіцца да жанру апавядання.

3. Рэфлексія.

Зварот да выказванняў, змешчаных на дошцы.

Выказванні:

- ✓ Толькі сапраўдны друг можа цяпець слабасці свайго друга. (У. Шэкспір)
- ✓ Птушка моцная крыламі, а чалавек дружбаю. (Народная мудрасць)
- ✓ Альфа і амега сяброўства – спагадлівасць і надзейнасць. (Г. Марчук)
- ✓ Сабе не знойдзеш долі лепшай, чым ведаць: ёсць сябры мае... (С. Законнікаў)

Прыём “Закончы фразу”

– Сёння мы прачыталі твор А. Васілевіч “Сябры”, абмеркавалі выказванні пра сяброўства, а цяпер надышоў час вызначыць, каго вы лічыце сапраўдным сябрам. Перад вамі ляжаць карткі з пачаткам фразы: “Сапраўдны сябар – гэта чалавек, які...” Закончыце, калі ласка, фразу.

Вучні зачытваюць свае азначэнні.

Зварот да эніграфа.

– Мы сёння многа гаварылі пра сяброўства. Засталося толькі выбраць чалавечыя якасці, якія мы павінны ўзяць з сабою ў жыццёвую дарогу.

4. Падагульненне і ацэнка інфармацыі.

На партах у вучняў ляжаць канверты, у якіх знаходзяцца аркушы паперы з напісанымі паняццямі. Гэтыя паняцці трэба размясціць насупраць колераў светлафора.

Першы канверт: дабрыня, узаемадапамога, спрэчка, зайздрасць...

Другі канверт: чалавечнасць, няшчасце, шчырасць, падман...

Трэці канверт: узаемапавага, давер, крыўда, няшчырасць...

Насупраць чырвонага колеру: Што не трэба браць у жыццёвую дарогу сапраўдным сябрам?

Насупраць жоўтага колеру: Што можа перашкодзіць дружбе?

Насупраць зялёнага колеру: Без чаго не існуе сапраўднага сяброўства?

Заклучнае слова настаўніка.

– Мне вельмі хочацца, каб вы знайшлі ў жыцці сапраўдных сяброў. Вырастайце вялікія, цаніце і аберагайце дружбу. Без чалавечнасці не будзе вечнасці. Помніце гэтую ісціну.

5. Выстаўленне адзнак. Падвядзенне вынікаў урока.

6. Дамашняе заданне.

Перачытаць твор А. Васілевіч “Сябры”. Складзі план апавядання.